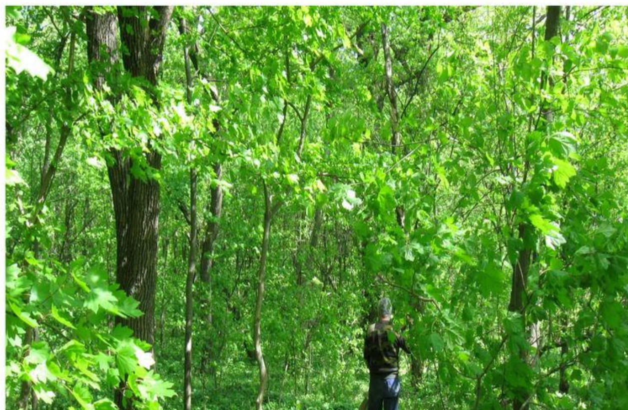

VASSILIS ALEXAKIS

TATA ŞI ALTE NUVELE

TRADUCERE | Ileana

Traducere: Ileana

Nu sunt leneş. Ca orice imigrant, a trebuit să muncesc ca să mi se ierte venirea în Franţa. Mi-a luat mult timp să învăţ limba. Limbile sunt stăpâne tare pretenţioase şi foarte geloase, chiar şi pe trecut. Nu vorbeam deloc despre Grecia în primele mele lucrări scrise în franceză: evitam să-mi aduc aminte pentru a fi mai uşor acceptat. Este adevărat că relaţia mea cu limba franceză a evoluat. Acum nu-mi mai face scene la întoarcere. Limba a sfârşit prin a se obişnui cu mine, aşa cum şi eu m-am obişnuit cu ea.

Totuși, nu voi nega că uneori simt nevoia să lenevesc câte o zi în pat - sau câte două zile, foarte rar, trei. Nu stau degeaba mult timp; beau cafea, mă bucur de succes, fumez şi mă uit cum urcă fumul spre tavan. Nemişcarea şi fixarea tavanului îmi folosesc în muncă, îmi permit să mă gândesc liniștit la personaje, să mă apropii de ele, să le mângâi pe păr. În fine, așa pot pretinde că muncesc chiar şi când nu fac nimic - dar aşa de asiduu, încât atunci când mă ridic din pat, sunt epuizat.

Încă din copilărie eram fascinat de pat. Mă plângeam de oboseală, numai să mi se dea voie să mă culc. Patul îmi oferea posibilitatea să mă dedic în întregime activităţilor mele preferate, lectura şi desenul. Citeam romane poliţiste, foiletoane şi desenam personaje diabolice şi ţigănci cu fuste viu colorate. Îmi amintesc că am desenat odată o blondă care mergea prin ploaie. Oare visam deja la Franţa? Sunt convins că aş fi citit şi mai mult dacă sănătatea mea ar fi fost mai şubredă. Am descoperit *La răscruce de vânturi* datorită operaţiei de apendicită. Dacă ar fi fost o intervenţie mai gravă, poate că aş fi citit *Mizerabilii* sau *Divina Comedie.*

Interesul meu pentru jocurile amoroase este datorat mai ales faptului că au loc în pat. Oare m-am îndrăgostit de patul meu? În orice caz, îmi iubesc perna. Mă face să mă gândesc la o figură căreia eu ar trebui să-i reinventez în fiecare noapte trăsăturile.

TATA

Citesc liniștit ziarul sub un copac, în pădurea Vincennes, când aud un glas de copil:

- Vii să ne jucăm cu mingea?

Era un băiețel de vreo șapte ani, cu părul blond, ondulat.

- Știi, i-am răspuns, după o scurtă ezitare, nu prea am chef.

- Păcat, îmi răspunse.

Mi-a întors spatele și a plecat încet, dând cu piciorul în minge. Propunerea lui m-a cam luat prin surprindere. Bietul de el, pare că se plictisește. Nu prea mai e niciun om în pădure la ora asta, nu mai văd pe nimeni prin jur, chiar pe nimeni. Băiețelul ar șosete multicolore, trei sferturi, până la genunchi.

Era pe înserate. Se simțea deja răcoarea nopții. Reiau citirea ziarului, mă uit la pagina sportivă, nu este nimic despre fotbal. Citesc lista cu filmele noi, sar paginile despre economie, mă opresc la ultima: *Împușcături pe bulevardul Voltaire.*

Aproape că am terminat de citit, când aud iar vocea:

- Mi-e foame.

Băiețelul stă la un metru de mine, cu piciorul stâng pe minge. Se uită în pământ. Are o figură frumoasă, cu trăsături regulate și fine, cu gene lungi. Părul îi acoperă în întregime fruntea.

- Ar trebui să-ți cauți părinții, zic.

Se uită în ochii mei. Brusc, izbucnește în râs.

- Ce ai?

Râsul lui mă enervează. Strâng ziarul, mă ridic, îmi trag fermoarul gecii.

- Bine! Hai, pa!

Totuși, nu-mi vine să plec. Nu-l pot lăsa acolo, singur-singurel. Dar unde-i sunt părinții? Se va înnopta în curând.

- Nu te duci după părinții tăi? Ai venit cu mama?

- Ba am venit cu tine, tată!

Mă uit la el preț de o clipă, neputând să scot vreun cuvânt. Nu mai râde. Mă fixează cu privirea, nevinovat. Îl întreb, străduindu-mă să vorbesc pe un ton blând:

- Mie îmi spui tu ”tata”?

Întrebarea nu pare să-l intereseze.

- Mergem? zice. Mi-e frig.

- Unde vrei să mergem, pentru Dumnezeu?

- Acasă.

Aproape că a țipat, ca și cum atitudinea mea îl enerva.

- Ascultă, micuțule, zic, un te enerva, altfel, mă supăr și eu. Aș vrea să te duc la părinții tăi, dar trebuie să-mi spui unde sunt. Nu-i așa că, la vârsta ta, nu ai venit de capul tău în pădure? Hai, spune-mi cu cine ai venit!

- Cu tine, tată!

Poate că este nebun? Poți să înnebunești la vârsta lui? Poate, este un joc? Dar ce fel de joc? S-a pierdut în pădure, explicația este simplă și a venit la mine pentru că nu mai era nimeni altcineva. De ce nu recunoaște? Dacă aș zări vreun paznic, aș putea să-l întreb pe el, dar nu e niciunul.

- Hai pe aici, îi spun. Poate că o să găsim pe cineva.

Merge în spatele meu, nu prea repede, îl aud fugind când și când. Mă gândesc la basme cu copii rătăciți care mi se povesteau odinioară, vedeau mereu o fereastră luminată în întunecime. Mă opresc:

- Cred că locuiești aproape. Ai venit singurel în pădure, nu?

Își ține mingea cu brațul stâng și în dreapta are o creangă de copac.

- Ei, răspunde!

- Mi-e frig, tată.

Cred că i-ar plăcea să-l iau în brațe. Îmi scot haina, i-o pun pe umeri. Îngenunchez în fața lui, ca să mă uit bine în ochi.

- Nu înțeleg de ce îmi spui ”tată”. Nu sunt tatăl tău. Am douăzeci și doi de ani. Nu pot fi tatăl unui băiat mare ca tine la douăzeci și doi de ani, pricepi?

Și mergem. Nu văd pe nimeni altcineva. Ce să mă fac cu puștiul acesta? Părinții lui trebuie că s-au întors acasă, poate că au anunțat deja poliția.

- Unde stai? Știi strada?

-Gabriel Moreau, spune, abia auzit.

Sper că știe ce spune. Gabriel Moreau pare numele unei străzi.

- Bine, perfect. Luăm un taxi.

Mergem, eu, în față, el, în spate. Cerul a mai păstrat ceva din lumina zilei, dar în pădure este aproape beznă. Mi se pare că aud mai înfundat decât adineauri zgomotele orașului. Poate că nu am luat-o pe unde trebuia? Nu, o să găsim drumul, poate luăm un taxi. Îmi închipui bucuria părinților, când o să ne vadă. Îmi vor da banii de taxi. În orice, caz, voi fi bucuros să scap de odrasla lor.

- Ajungem imediat, i-am spus.

Oare m-a auzit? Zăresc pe dreapta, între copaci, o mașină oprită, cu farurile stinse. Îmi imaginez o pereche făcând dragoste pe bancheta din spate. După cincizeci de metri ajung la șoseaua asfaltată.

- N-avem decât să așteptăm.

Se așează pe marginea trotuarului și începe să-și sugă degetul.

- Ai obosit?

Dă din cap că da. Privește pădurea care se întinde de cealaltă parte a șoselei. Ce-o să fac după ce mă întorc acasă? Mănânc o omletă și mă culc.

Dacă mă țin balamalele, revăd în pat cursul de literatură. Ascult radioul. O să fiu în patul meu. Și dacă nu e nimeni acasă la puști? O să mă duc la portar, apelez la poliție. Iată o mașină! Și e un taxi!

- O mașină! făcu, ridicându-se.

Fac semn șoferului, care nu se oprește, are deja un client. Felinarele care se înșiră de-a lungul drumului se aprind, este câte unul din treizeci în treizeci de metri. Lumina lor cenușie nu lasă să se vadă mare lucru. Micuțul rămâne în picioare, pândind un alt vehicul.

- Cum te cheamă?

Simt că se petrece ceva cu el, îi tremură buzele, uite-l cum se repede la mine în brațe, mingea se rostogolește pe pământ, mă strânge zdravăn în brațe, cred că plânge. Îl mângâi pe creștet.

- Nu vrei să-mi spui cum te cheamă?

- Dar știi cum mă cheamă, tată!

Da, plânge. Un taxi! Ce bine, se oprește. Iau mingea de jos, îl iau pe băiețel de mână, alergăm la mașină.

- Strada Gabriel Moreau, îi spun șoferului.

Dacă pretinde că nu o cunoaște, că nu există? Dar șoferul nu spune nimic. Mașina pornește, mă așez mai confortabil. Băiatul a pus capul pe mânerul care desparte bancheta în două, a închis ochii. Țin mingea pe genunchi. Mergem spre nord. După Saint-Mandé, o luăm spre periferie și continuăm spre nord. Mă depărtez de casă, dar, asta este… arată ora douăzeci și două la ceasornicul din bord.

Ieșim din periferie pe la Lilas, facem sensul giratoriu, intrăm înapoi în Paris. Micuțul s-a ridicat, acum se uită afară pe geam, l-aș întreba: ”Mă cunoști?”, dar nu o fac. Facem la dreapta, încerc să citesc numele străzii… Este strada Gabriel Moreau?

- Unde este casa ta?

- Acolo, unde este sens interzis.

- Opriți acolo, unde este sens interzis, îi spun șoferului.

- Am auzit, răspunse.

Era un bloc modern, un pic mai scund decât un bloc turn. Nu m-ar fi mirat să găsesc o mașină de poliție în stradă, polițiști, poate chiar un domn în pijama. Nu era nimeni la intrare.

- La ce etaj? fac eu.

- La cinci.

Dacă l-aș lăsa aici? Dacă ar urca singur? Nu mai am nimic de făcut aici, n-am chef să-i cunosc părinții, să mai pierd timpul și cu ei, să le spun ce s-a petrecut. Mi se pare că gluma se cam îngroșase, voiam să mă întorc la mine acasă. Sunt obosit, de parcă aș fi tras la jug. Am vaga impresie că sunt dus de nas. Mă feresc să privesc copilul. Nu-i suport prezența. I-aș suci bucuros mâna. Ușile glisante ale liftului se deschid.

- Hai, zic.

A intrat deja în cabină. Apăs pe butonul pentru etajul cinci. Mingea este tot la mine. Îmi bate inima tare.

Am ajuns. Micuțul aleargă la ușă, se ridică pe vârfuri ca să ajungă la sonerie.

O doamnă ne deschide. Este îmbrăcată într-o cămașă de noapte violetă cu flori albe. Are părul ondulat, o figură simpatică. Arată cam de patruzeci de ani. Sărută băiețelul fără prea multe fasoane.

- Cred că ți-e foame, făcu ea.

Nu pare să mă fi băgat în seamă. Dispare în apartament, urmată de cel mic, lăsând ușa deschisă.

Rămân acolo, zăresc un colț de salon, o valiză veche, un covor alb. Aștept un pic, apoi, scoțând capul pe ușă, o chem:

- Vă rog, doamnă!

Iat-o.

- Doamnă, eu o să plec… Cred că ați fi putut măcar să-mi mulțumiți!

Ea pare mai degrabă amuzată.

- De ce să-ți mulțumesc?

- Vă atrag atenția că nu eram deloc obligat să vă aduc micuțul acasă! Am și altele pe cap!

- Dar ce te-a apucat?

- Și, pe urmă, nu v-am dat voie să mă tutuiți! Ei bine, mi-a ajuns, la revedere!

Închid ușa. Chem liftul, aud ușa deschizându-se în spatele meu.

- Ascultă, te rog, încetează cu comedia asta! Îmi zise ea.

Mă întorc.

- Cu ce comedie, doamnă? Ce comedie?

- Nu țipa. O să ne audă vecinii.

- Mă doare-n cot! V-am spus să nu mă mai tutuiți, clar?

- Gata, Jean.

Se îndreaptă spre mine, clătinându-se, cu teamă.

- De unde știți cum mă cheamă?

Este foarte aproape de mine acum. Ne uităm unul la celălalt. Sunt aproape sigur că nu ne-am mai întâlnit niciodată.

- Sigur că-l știu, Jean.

Poate că este vreo prietenă de-ale mamei, una pe care nu am mai văzut-o din copilărie? Mi-a venit o altă idee: dacă ea își lasă de obicei fiul în pădure și se preface întotdeauna că-l recunoaște pe cel care îl aduce acasă? De unde îmi știe numele?

- Mai bine intrăm ca să stăm de vorbă, nu? zise.

Ce risc dacă merg cu ea? Nu va putea să mă împiedice să plec, sunt mai înalt cu un cap decât ea. Dar tare mi-ar mai plăcea să aflu de unde îmi știe numele.

Intrăm în sufragerie. O bibliotecă ocupă jumătate de perete. Lângă ea, o canapea sau mai degrabă un pat acoperit cu un material portocaliu.

- Ia loc, zise.

O întreb, cât de calm pot:

- De ce mă tutuiți?

Am impresia că nu poartă nimic pe sub cămașa de noapte.

- Nu cred să-ți vorbit vreodată cu ”dumneavoastră”. Nici măcar când ne-am întâlnit.

- Sunteți sigură că ne-am mai întâlnit?

Începe să râdă, ca și puștiul, mai devreme, cu un râs profund care îi zgâlțâie tot corpul. Este, fără îndoială, nebună, iar fiu-său este și mai nebun. Se așeză pe pat, se șterse la ochi cu dosul palmei.

- Da, sunt sigură! Absolut sigură!

Băiețelul întră în cameră.

- M-am săturat, mamă.

Remarc urme de sos de roșii pe bărbie.

- Mai întâi șterge-te la gură, apoi pune-ți pijamaua.

- Bine, mamă.

Pleacă. Nu s-a uitat o dată la mine.

- Sunteți dusă, complet dusă!

- Poți să mă tutuiești. După cincisprezece ani de căsătorie, cred că ne putem tutui.

Convorbirea noastră pare să o distreze. Reușește să-mi zâmbească.

- Suntem căsătoriți de cincisprezece ani! zic. E ceva vreme!

- Da, e ceva, într-adevăr.

- Și, în general, ne înțelegem bine?

- Așa și așa. Nu au fost niciodată scene violente între noi, dacă asta vrei să știi. Stai în pătrățica ta și eu într-a mea. Nu mai împărtășim aproape nimic.

Începe să-mi fie foame. Ce a mâncat cel mic? Ravioli? Ar putea să-mi dea și mie, din moment ce pretinde că sunt bărbatu-său.

- Și, de fapt, ce-mi reproșezi? fac.

- Că nu participi destul la viața de familie. Când ți se întâmplă să te ocupi de Patrick, după cinci minute te enervezi. Urli la el că nu a închis bine robinetul, că și-a lăsat jucăriile șir pe coridor, că nu se îmbracă destul de repede. Ți-ar plăcea să fii lăsat în pace. Nu mâncăm aproape niciodată tustrei.

- Sper că nu avem decât un copil,

- Da.

Aprinde o țigară, aruncă bățul de chibrit în scrumieră așezată pe jos, pe covorul alb. Pare îngrijorată.

- Dacă mă căsătoresc, zisei, voi fi, probabil, așa cum mă zugrăviți. Dar, deocamdată, nu am nicio intenție, n-am chef să fac copii, să fiu obligat să muncesc ca să trăiesc. Nu vreau să fiu robul nimănui. Nu mă grăbesc să îmbătrânesc. Mă simt bine în pielea mea, înțelegeți?

- Bietul Jean!

De ce să o întreb de unde îmi cunoaște numele, îmi va spune că este normal, din moment ce suntem căsătoriți! A ales un prenume la întâmplare, și a ghicit, asta e. Este cel mai banal prenume. Poate că bărbatu-său, tatăl copilului, se numește tot Jean. Pe un raft al bibliotecii, zăresc fotografia unui bărbat de vreo patruzeci-patruzeci și cinci de ani, chel, fără barbă și fără ochelari. Trebuie să fie el, soțul. Are o figură comună. O să semăn, oare, cu el, cândva? Se prea poate. Atunci voi începe să-mi pierd părul.

Îi este milă de mine. Nu îndrăznesc să-i spun că, dacă mă voi hotărî să mă-nsor, voi alege o fată de vârsta mea, nu o femeie de patruzeci de ani.

Mă ridic.

- Mi se pare că ne-am jucat destul, zic. Mă duc acasă.

Nu voi avea curajul să repet cursul astă-seară.

- Și unde este casa asta?

- Locuiesc lângă Piața Italiei, într-o cameră închiriată… Nu departe de facultate…

A rămas așezată pe pat. Se uită atentă la mine.

- Cum se numește strada?

De ce mă întreabă așa ceva? Simt că-mi ard obrajii, ca și cum ar trebui să răspund la un examen.

- De ce mă întrebați asta?

- Așa… Nu-ți amintești?

Văd foarte clar în minte strada unde locuiesc, biserica din colț, cafeneaua La asul volanului, garajul… Sunt și copaci? Brusc, îmi aduc aminte de numele străzii:

- Strada Solferino!

- Locuiai pe strada Solferino când te-am cunoscut … era hârtie de împachetat pe pereți … Patul era minuscul…

- Tot acolo stau și acum, doamnă. Iată cheile.

Îi arăt legătura de chei. Mâna mi se mișcă foarte repede.

- Sunt cheile casei ăsteia.

- Unde este baia?

- Bietul Jean …

- Unde este baia?

Întrebarea mea o intrigă.

- Pe hol, prima ușă, zice ea, cu o voce slabă.

Mă reped pe hol. Deschid ușa. Caut pe bâjbâite întrerupătorul, îl găsesc.

Este o oglindă deasupra chiuvetei. Mă uit … este așa cum mă temeam: eu sunt cel din fotografie.

FATA DIN IANINA

Un nor de fum s-a așezat deasupra mesei de ping-pong. Stau la biroul meu, de la celălalt capăt al camerei. Acum nu mai fumez. Pe masa de tenis văd o rolă de hârtie igienică, cam consumată, o paletă, aparatul de fotografiat al Linei și o cutie de plastic pe care trebuie s-o dau înapoi mamei lui Grigoris. Acum câteva zile, mi-a adus în cutie supă de năut. Mă întreb unde o fi cealaltă paletă. Și nu văd nici mingea. Am jucat ping-pong aseară cu Vasso, am făcut meci egal. Lina a venit mai târziu, pe la miezul nopții, a dormit aici azi-noapte, nu a plecat de mult timp.

Ascult *Turcul în Italia*, o operă comică de Rossini. Turcul se îndrăgostește de o italiancă, măritată, și vrea să o cumpere. Ea îi explică faptul că acest gen de înțelegere nu se mai practică în Italia. În realitate, nu eram foarte atent la operă. Mintea îmi era aiurea. Am impresia că norul se îndreaptă către ușa-fereastră care este deschisă. E mai degrabă răcoare, dar nu am curaj să mă ridic s-o închid. Lina va trece desigur prin curentul acela ca să-și ia aparatul.

De obicei, ar trebui să-mi pregătesc acum emisiunea de la televizor - îl voi avea invitat pe ministrul marinei comerciale - sau să-mi scriu cronica pentru *Investitorul*. Cuvintele pe care le schițez mă iau prin surprindere, pentru că nu obișnuiesc să-mi notez faptele și gesturile. Scriu cu creionul, ceea ce este și mai uimitor: de mult timp îmi compun textele la calculator. Poate că am ales creionul tocmai pentru că nu acord nicio importanță acestui text, pentru că prevăd că-l voi abandona repede și că-l voi arunca la gunoi după ce voi fi rupt hârtia. O bucățică de hârtie va cădea pe jos. Când mă voi apleca s-o iau, o să bată cineva la ușă: cred că Stavrula, tânăra care nu a venit ieri la întâlnire și care crede că este fiica mea.

M-a sunat acum o săptămână, la ziar, mărturisindu-mi că de ani de zile mă urmărește, că s-a uitat la emisiunile mele, că citește ce scriu. ”Vă

înșelați, domnișoară”, i-am răspuns când a insistat să ne întâlnim. ”Doar n-o să veniți de la Ianina ca să-mi spuneți același lucru. ” Și, totuși, la Ianina am cunoscut-o pe maică-sa, când îmi satisfăceam serviciul militar, aveam douăzeci și doi de ani, ea are nouăsprezece. ”Vă deranjează dacă bem o cafea împreună?” Am cedat, la sfârșit. I-am dat întâlnire ieri dimineață, la unsprezece, într-o cafenea de la Colonaki.

L-am adus pe Odysseas cu mine, nu pentru că aș fi crezut că aveam nevoie de un martor, ci, pur și simplu, pentru a evita ca discuția să alunece spre ceva patetic. Mi s-a părut că era tovarășul ideal, poate datorită profesiei sale, comedian. Am ajuns cu mult înaintea ei la cafenea. Era un local foarte aglomerat, mai ales sâmbăta dimineața. Ne-am așezat la capătul terasei, aproape de chioșcul de ziare și de cabina telefonică. O blondă minionă și grăsuță a luat loc în dreapta, citea *Marile speranțe*, apoi, la stânga s-a așezat o pereche în vârstă. Femeia era machiată strident. Își făcea vânt cu un evantai, deși nu era cald. Soțul citea o pagină scoasă din același ziar. La zece minute după ce am venit noi, terasa era plină.

- Închipuie-ți că este leită maică-sa și că tu te îndrăgostești de ea! zise Odysseas. Cum o cheamă?

Numele de Stavrula i s-a părut cam provincial, demodat. Am zis că nici mie nu-mi plăcea. Mi-a cerut s-o descriu, ca să poată să-i pândească apariția.

- Este micuță, slabă, brunetă, cu părul lung … Așa mi-a spus la telefon. Și maică-sa era mică și brunetă, dar nu era slabă deloc.

O tânără brunetă cu părul lung, dar foarte înaltă, a trecut pe lângă masa noastră și pe lângă cea a bătrânului cuplu. Nu căuta pe nimeni. A intrat doar în cafenea.

La unsprezece fix, am fost cuprins de o oarecare agitație, care îmi amintea de emoțiile care mă copleșeau când o așteptam pe mama Stavrulei. Am iubit-o. Nu am iubit nicio altă femeie ca pe Maria, nici măcar pe Vagelio, cu care m-am însurat. Cred că prima suferință din dragoste ne micșorează pentru totdeauna capacitatea de a iubi. Era mai mare decât mine cu vreo zece ani. Avea deja fire cărunte. Mă iubea, dar nu din cale-afară. Era chinuită de amintirea unei iubiri de tinerețe. Îmi amintesc și acum ce singur mă simțeam în pat cu ea.

- Sigur te va recunoaște, cred că te-a văzut la televizor, a spus Odysseas. Este studentă?

- Da , la Litere.

M-a bătut pe umăr.

- Sunt sigur că vrea să fie ziaristă.

Maria era profesoară de istorie și de geografie la liceul din Ianina. Ne întâlneam într-un apartament de la subsol, care aparținea părinților ei. Era zugrăvit portocaliu. Îmi amintesc de umezeala din aer. Se auzeau zgomote și muzică de la barul de deasupra. Acolo mi-a spus că voia să mă părăsească. Luase hotărârea cu mult înainte ca eu să-mi termin treaba și să mă întorc la Atena.

Ultimele săptămâni petrecute la Ianina sunt cele mai grele pe care le-am trăit. Ore întregi, nopți întregi mă târam prin piață, în fața casei părinților ei, unde locuia. Într-o dimineață, devreme, crezând desigur că am plecat, a ieșit pe balcon și a dat pâine la porumbei. Cum m-a zărit, a intrat în casă, închizând ușa-fereastră. Mi s-a părut că mă spiona prin jaluzele. Am adunat firmiturile de pâine, le-am făcut cocoloș și l-am înghițit. Am uitat numele pieței.

- De unde știe fata că ai avut o legătură cu maică-sa?

- Din scrisorile mele ... Le-a găsit, scrisorile pe care le trimiteam Mariei de la Atena. Am avut naivitatea să cred că ele ar fi putut-o face să se răzgândească. Îi scriam în fiecare zi.

- Cred că Stavrula a citit aceste scrisori ca și cum i-ar fi fost adresate ei… Scriai bine, pe atunci?

Aș citi cu plăcere acele scrisori. Mi se pare că aveam un oarecare talent, aveam, de altfel, impresia că mă voi consacra literaturii. Dar solicitanta meserie de jurnalist nu mi-a mai permis s-o fac. Nu am mai crezut, deci, că vorbele fac minuni. Ziaristica mi-a risipit iluziile.

Bătrânul și partenera sa tăceau. El terminase de citit, ea nu-și mai făcea vânt cu evantaiul. Se uitau în jur, ca și noi. Alți oameni așteptau în picioare, chemând chelnerii. Multe fete treceau de mai multe ori, eleve la o

școală de actorie din apropiere, studente. Cele mai multe erau brunete. Mă ridicam adesea din fotoliu ca să văd mai bine, chiar i-am făcut semn unei fete care avea un rucsac în spate. Nu m-a băgat în seamă.

- Potolește-te, făcu Odysseas. Cel puțin, ești sigur că nu e fiică-ta?

- Taică-su este subofițer, cred. Maria a rămas însărcinată mult după ce plecasem eu la Atena. Prima dată când mi-a scris, mă anunța că era gravidă și îmi cerea să ne căsătorim. Voia să păstreze copilul, în ciuda voinței tatălui ei, care nu mai voia nici să-i vorbească, cred că nu-i convenea situația. A preferat să le spună părinților că eu eram tatăl, pentru că mă cunoșteau.

Trebuie să fi pus scrisoarea la un loc cu cea pe care Maria mi-o trimisese când aia mică avea vreo cinci-șase ani. Nu se căsătorise. Am aflat de la Stavrula că se măritase cu un antreprenor și că avea doi copii cu el.

- Poate că ea nu i-a convenit subofițerului. Cred că a luat-o la sănătoasa când a auzit că este însărcinată.

- La asta nu mă gândisem, am recunoscut.

Conversația începea să mă plictisească - și acum simt același lucru, când o evoc. Îmi aduce aminte de locuri pe care nu am nici un chef să le revăd. ”Cred că Maria este trecută de cincizeci de ani.”

- Nu știu dacă am făcut bine că am chemat-o pe aia mică.

- I-ai spus de subofițer?

- Firește … Am impresia că nu i-ar prea plăcea să aibă drept tată un subofițer.

Odysseas a izbucnit în hohote.

- De ce spui asta? Poate că a ajuns general!

Am râs și eu. Bătrânul i-a împins foile de ziar nevestei sale.

- Citește, i-a spus, cu o figură scârbită.

Articolul era despre ocuparea șoselelor naționale de către țăranii furioși. Evident, bărbatul nu era de acord cu acea mișcare.

- Nu am ochelarii la mine, făcu nevastă-sa.

Au tăcut iar. Blonda a mai întors o pagină. Scria câte ceva, din când în când, pe marginea cărții. Purta ochelari cu lentile groase. ”Este genul de fată care nu rămâne în amintirea bărbaților”, mi-a trecut prin minte.

- Este remarcabil, nu vi se pare? i-am spus eu.

Ea a aprobat dând in cap. Într-un interviu pe care îl dădusem programului doi, declarasem că Dickens era autorul meu preferat.

- Iat-o, strigă Odysseas, ridicându-se brusc.

Pe marginea trotuarului trecea o fată care semăna perfect cu portretul Stavrulei. Avea în spate un rucsac mare. Se uita la clienții de la mese. Am fost dezamăgit, nu era nici măcar un pic atrăgătoare.

- Stavrula! a chemat-o Odysseas.

Nu l-a auzit.

-Stavrula! a strigat el din nou.

Odysseas era într-o dispoziție de zile mari. Ghicea, desigur, că va avea loc o scenă neobișnuită, care îi va da ocazia de a se folosi de calitățile sale de improvizație. S-a strecurat rapid printre mese și a luat-o pe fată de mână.

- Veniți de la Ianina, nu? zise, destul de tare, ca să-l audă toți.

Ea s-a înroșit toată.

- Nu, nu știu unde este, a bolborosit.

- Și nu vă numiți nici Stavrula! a conchis Odysseas pe un ton triumfător.

Am căutat cele două scrisori de la Maria. Am deschis toate vechile mele clasoare pe masa de ping-pong, dar nu erau acolo. Nu cred că le-am aruncat, totuși: credeam că Maria era în stare să le spună părinților ei că era copilul meu. ”O să-i trimit o copie Stavrulei, când o să le găsesc.”, mă

gândeam. Mi-am amintit de tatăl Mariei, un bărbat cu fața pătrată, cu părul alb tuns perie, cu mâini aspre. Le teroriza pe amândouă, și pe nevastă-sa, și pe fiică-sa. Nu mi-o amintesc deloc pe mama Mariei.

M-au vizitat Lina, care și-a luat aparatul de fotografiat, și Grigoris, care a recuperat cutia de plastic a mamei sale. Voia să joace ping-pong, dar nu am reușit să găsim o a doua paletă. Mingea era sub aspirator. Am mâncat cu Grigoris la restaurant, apoi am dormit o oră.

M-am străduit să mă gândesc și la manifestațiile agricultorilor, fiindcă voiam să abordez subiectul în cronica mea, dar nu compuneam decât propoziții neterminate, care nu se legau. Firește că mă opun ocupării șoselelor, fapt care afectează toate activitățile economice. Totuși, nicio clipă nu m-am așezat în fața calculatorului. Mi-am ascuțit cu grijă creionul.

Nu era decât patru după-amiază și aproape că se întunecase. Nu-mi plac zilele astea de noiembrie, care se fac din ce în ce mai mici.

- Ar trebui să suni la aeroport, spuse Odysseas. Sigur are avionul întârziere.

Era unsprezece și jumătate. Era coadă în fața cabinei telefonice, m-am dus la baie ca să telefonez. În cafenea, am dat peste Minas, care își agita clopoțelul. Era un clopoțel cu mâner, ca cele de la tribunal.

- Ce mai faci, Minas?

- Nu prea grozav, răspunse el, strâmbându-se. Alerg cât e ziulica de lungă. Altădată, pe aceiași bani, munceam numai cinci ore. Acum, trebuie să lucrez zece!

Era deghizat, ca de obicei, în grec antic. Două platoșe strălucitoare de aluminiu erau agățate de gâtul lui, îi apărau spatele și pieptul. Coapsele și gambele erau învelite în apărători, tot din aluminiu. Avea pe cap, un fel de cască dintr-un bidon de ulei de măsline rotunjit din ciocan. Lipise pe el pene și panglici multicolore. Sub acest fel de armură, purta o cămașă militară și pantaloni roșii, slinoși. Picioarele îi erau goale. Avea un inel pe degetul mare de la un picior.

- Tu nu-mi dai nimic, ei? făcu.

A început să scuture clopoțelul, privindu-mă sfidător. Ăsta era sistemul lui: suna din clopoțel până îi dădeai bani.

- Ce mai face fiul tău?

O umbră de blândețe îi apăru pe chip.

- A luat la Stomatologie! A fost între primii zece!

Avionul aterizase la opt și douăzeci. Niciun alt zbor de la Atena la Ianina nu mai era programat până seara.

- Cred că s-a plimbat, așteptând să se facă ora de întâlnire și s-a rătăcit, zise Odysseas.

Eu, însă, mă gândeam că blocarea șoselelor mărise fluxul de călători cu avionul și că nu mai găsise loc.

- Sper că va avea aceeași idee ca și tine și va veni cu o prietenă! O să fim martori la sosirea a două tipe super!

Tot nu pricep de ce povestesc totul așa de amănunțit. Sunt așa de serios, de parcă aș povesti un eveniment important. Or, nu s-a petrecut nimic. Am impresia că mă folosesc de povestea asta tocmai ca să văd dacă sunt în stare să scriu un text mai personal decât ce scriu eu de obicei. După câteva momente, apare Antigona. A venit cu motocicleta, pe care a parcat-o lângă cabina telefonică. Odysseas s-a ridicat și atunci. A venit direct la masa noastră, fără să se uite în jur. Apariția ei a provocat emoție la terasa cafenelei, pentru că este foarte cunoscută - este gazda unui joc educativ la televizor - și foarte frumoasă.

- Așteptați pe cineva?

La masa noastră mai era un scaun liber.

- Ia loc, i-am spus.

- N-o să ghicești în veci pe cine așteptăm! făcu Odysseas.

Dar nici nu i-a lăsat timp de gândire.

- Pe fiică-sa!

- Credeam că nu ai copii, zise ea.

- Tocmai a moștenit o fată care stă la Ianina, îți dai seama?

A zâmbit.

- Adevărat?

A trebuit să iau de la capăt istoria cu Maria, Stavrula și subofițerul. O iubeam mult pe Maria, voiam să mă căsătoresc cu ea, chiar dacă rămăsese gravidă cu altul. Dar ceea ce m-a oprit, în cele din urmă, a fost amintirea singurătății mele. I-am trimis o scrisoare cam seacă. M-am căsătorit cu Vagelio în anul următor.

Antigona mă asculta cu ochii mari. Era fascinată, de parcă îi spuneam o poveste. Când vorbeam, Odysseas s-a luat la ceartă cu un chelner, care nu venise nici atunci să ne ia comanda și perechea în vârstă a plecat.

- Fabulos, a spus Antigona. Pot să rămân? Vreau să o văd pe micuță. Pariez că e leită maică-sa.

- I-am spus același lucru, își aminti Odysseas. Am prevestit chiar că se va îndrăgosti de Stavrula și așa vom avea o dramă.

- Eroare! îl corectă Antigona. Nu se va îndrăgosti, dar va face totul ca să o seducă!

S-a întors către mine și a adăugat, ritos:

- O să ai pretenția ca micuța să-ți redea afecțiunea de care te-a lipsit maică-sa.

Ne dădeam în spectacol. Ospătarul a adus, în cele din urmă, comanda. Luasem o bere la sfert. Era trecut de douăsprezece.

- Aș vrea să schimbăm subiectul, spusei.

Obiecția mea a descurajat-o pentru moment pe Antigona, care nu a întârziat, însă, să-l repună pe tapet:

- Vreau să-ți pun doar o întrebare: i-ai vorbit de divorțul și de copiii tăi?

- Desigur… A fost încântată să audă că mai am copii… este normal, îi consideră frații ei vitregi.

Mă tot uitam la fetele care treceau, dar distrat, ca și cum m-aș fu împăcat cu ideea că Stavrula nu va mai veni. Telefonul din cabină a sunat. Nu era nimeni înăuntru, nici lângă. Vânzătorul de ziare a ieșit din chioșc, am crezut că era pentru el, dar el s-a mulțumit să se uite la cabină. Eram tentat să răspund, atât de rău mă enerva soneria, dar s-a oprit. Aparent, nici Odysseas, nici Antigona nu o auziseră.

- Este o poveste bună pentru un film, a conchis Antigona. Și știți cine ar trebui să joace rolul Stavrulei? Fata mea!

- Fata ta? făcu Odysseas, neîncrezător.

- Da, de ce?

Am simțit că se supăra. Am vorbit puțin despre copiii noștri. Le-am dezvăluit problemele mele: cel mai mic risca să rămână repetent, fratele lui, care se descurcă destul de bine la liceu, s-a înscris în UTC.

- Zice să sunt reacționar! Era să-l pocnesc, mai zilele trecute!

Antigona i-a propus lui Odysseas să meargă la el acasă. Mi-a spus încă o dată să scriu acel foileton.

- Firește, mama nu i-a spus fetei nimic despre nașterea ei.

- Doar i-a interzis să pună întrebări. Singura dată când fata a îndrăznit să abordeze subiectul, a pocnit-o tatăl vitreg.

- Sigur o urăște pe maică-sa… trebuie să ții seama de asta, dacă te hotărăști să scrii un scenariu.

Ne ridicasem deja.

- Mai este o posibilitate, despre care nu am discutat, a spus Odysseas, ca fata să semene cu taică-su.

Am regăsit cele două scrisori de la Maria, le ascunsesem într-o enciclopedie a războaielor balcanice, pe care o citisem în studenție. Am parcurs-o repede pe prima. A doua m-a lăsat paf: Maria îmi scrie că fata, care avea atunci șase ani și jumătate, este blondă. O lăuda mult pe fată, dar adăuga și că avea probleme cu ochii. Figura fetei care stătea la mai puțin de un metru de mine la cafenea mi-a venit în minte. ”Sigur era ea.” Am încercat să mă conving că mă înșelam, dar știam că nu era așa. Citea *Marile speranțe* poate pentru că mă auzise vorbind despre Dickens la televizor. Cred că mi-a trimis o falsă descriere a chipului său pentru a se putea apropia de mine fără a fi recunoscută. ”Cred că a fost dezamăgită.”, mă gândeam eu. M-am gândit chiar că plângea în avion, la întoarcerea la Ianina.

Căutând scrisoarea Mariei în bibliotecă, am dat peste a doua paletă de tenis: Vasso o strecurase, Dumnezeu știe de ce, între două cărți.

CALUL DE JUCĂRIE

Nu știu dacă m-am îndrăgostit de Despina. Am venit cu ea aseară în mașină, fusesem împreună la Psychiko, în nordul Atenei, la niște prieteni de ai ei care dăduseră o petrecere. Era două noaptea. Nu a căutat un loc de parcare, a lăsat mașina în mijlocul străzii, în fața porții mele, fără să oprească motorul. Ghicisem că voia ca seara să continue, dar nu și că voia să fie singură. Aproape că nu ne spusesem nimic pe drum. Băuse cam mult la petrecere.

- Eu vreau să beau ceva. Ai obosit?

Avea un ton iritat. Se uita drept în față. Mâna ei era gata să iasă prima.

- Da.

- Foarte bine, te sun mâine.

Am pupat-o pe obraz. Am așteptat să dispară mașina. S-a topit repede, pentru că strada Anangnostopulu face un cot puțin mai înainte. Asfaltul lucea, dar nu mai ploua.

Când am deschis ușa blocului, am simțit o durere vie în genunchi, ca și cum aș fi căzut sub o povară teribilă și m-am gândit că, poate, mă îndrăgostisem.

Apartamentul meu este la parter, pe cealaltă parte a străzii, dă înspre o grădiniță. Inițial, avea două camere, pe care l-am unit, dărâmând zidul de la mijloc. Am mai dărâmat și jumătate din peretele de la bucătărie. Am cărat molozul, dar nu am avut timp să astup toate găurile, nici să tencuiesc din nou în bucătărie. Apartamentul meu parcă făcuse războiul.

Nu avusesem timp nici măcar să aranjez cutiile care erau pline cu rolele filmului meu. Îndes rufele murdare sub pat și pe o valiză pe jos. Diminețile, sunt ocupat cu lansarea filmului și după-amiezile sunt la spital, s-o îngrijesc pe mama. Despina a venit de câteva ori după mine la spital.

M-am așezat pe pat ca să fumez o ultimă țigară. Dezordinea nici nu mă încânta, dar nici nu mă deranja. M-am întrebat dacă îmi plăcea apartamentul, fără să pot răspunde. Brusc, am zărit picioarele unui cal în spatele valizei. Era culcat pe o parte. M-am apropiat de el și l-am mângâiat

încet pe burtă: degetele mi s-au umplut de rugină. Ere un cal vechi, de jucărie, pe care l-am găsit într-o dimineață, venind de la Despina, pe trotuar, lângă lada de gunoi. Corpul lui, din tablă, este gol pe dinăuntru. Picioarele sunt de lemn. Sunt fixate cu două țevi metalice, în formă de corn. Rugina nu a mai lăsat decât mici urme de vopsea: cred că avea corpul alb, cu pete negre, iar șaua era roșie. Aș vrea să-l curăț și să-l vopsesc. L-am pus pe picioare și i-am dat o palmă pe crupă, ca să se pună în mișcare. Sunt niște mici obiecte înăuntrul lui și ele se mișcă atunci când se balansează. Cred că un copil le-a băgat acolo, prin gaura lăsată de coada acum dispărută a calului. Este o găurică minusculă. Mi-ar plăcea să văd acele obiecte.

Cât m-am uitat la cal, nu m-am gândit deloc la Despina. ”Deci nu cred că m-am îndrăgostit.”, m-am gândit. Era trei fără douăzeci. M-am culcat și am stins lumina. Imediat, nu m-am mai simțit la fel de bine. Mi-am închipuit-o într-un bar, înconjurată de bărbați. Bea whisky Bell´s, cu multă gheață. Simt că mi se face greață. Eram sigur că voi dormi prost și că mă voi trezi cu capul greu. ”Văd eu mâine dacă sunt îndrăgostit.”, mi-am zis.

M-am trezit în formă și nu prea devreme: era nouă. Am băut cafeaua pe terasă. Ploaia din ajun făcea să strălucească frunzele copacilor. Cerul - nu pot zări decât un colț de cer, pentru că sunt înconjurat de alte blocuri - era senin. La nouă și jumătate, am început să dau telefoane, l-am sunat pe graficianul care trebuie să facă macheta pentru afișul filmului, dar nu venise încă la birou; l-am sunat și pe distribuitor pentru a afla care cinematografe îmi erau rezervate, mi-a zis de vreo patru, nu foarte cunoscute.

- Știi bine că acum filmele grecești nu prea au succes, mi-a spus. Proprietarii cinematografelor nu le vor.

L-am rugat pe un prieten ziarist să facă tot posibilul pentru a avea o reducere la publicitate în ziarul lui, l-am sunat din nou pe grafician, am stabilit să ne întâlnim a doua zi dimineața. am vorbit și cu fotograful care trebuie să facă pozele pentru presă. Mi-a precizat că va folosi negativul filmului pentru a scoate poze alb-negru. Îi datorez deja douăzeci și șapte de drahme. Sunt dator zece milioane pentru realizarea acestui film, al cărui principal producător este Centrul Elen pentru Cinematografie. M-am gândit să-l sun și pe vicepreședintele Centrului pentru a cere un avans din veniturile provenite din promovare, dar mi s-a părut că mă sfătuia să mă

adresez lui Costas, distribuitorul. ”Trebuie să-l văd pe Costas, m-am gândit, mai întâi, ca să încerc să-l conving să-mi dea niște cinematografe mai bune.”

Biroul lui mi s-a părut a fi extrem de departe. Puteam eu, oare, să merg atâta? Mi-am dat seama brusc că eram obosit și prost dispus. ”Oare pentru că mi-a dat niște săli așa de neînsemnate?” M-am ridicat de la masa de lucru și am început să mă plimb prin apartament. Căluțul nu se mișca deloc. Nu l-am atins. Ochii lui, două puncte negre, cu un fel de accente circumflexe deasupra, aveau un aer dușmănos. M-am uitat sub telefon. ”N-o să se scoale înainte de ora unsprezece.” Aveam tot timpul să mai dau niște telefoane, dar am preferat să nu țin linia ocupată. Oricum, nu mai aveam curaj să vorbesc despre film. Mi se părea că spusesem tot.

Mi-am mai făcut o cafea, pe urmă m-am lungit pe canapea și am încercat să triez bucățile de film pe care le recuperasem la montaj. Le puneam în dreptul ușii-fereastră ca să profit de lumina zilei. Vedeam din ce în ce mai prost. M-am gândit că începea să se înnoreze. Și nici nu mă mai puteam concentra. Telefonul nu suna și eram cu ochii pe el ca pe butelie. La unsprezece fără cinci a sunat, în sfârșit. Era o verișoară care m-a întrebat ce mai face mama. M-am cam enervat, fiindcă vorbea foarte rar. Am încheiat destul de brusc convorbirea și m-am așezat din nou pe canapea.

Mă simțeam cuprins de o moleșeală. M-am uitat pe jos. Podeaua are două culori: maro și verde brotac, separate de un șănțuleț unde se afla zidul demolat. ”Parcă sun culorile unui drapel trist.” Oare să fie de vină pentru tristețea mea tăcerea Despinei sau munca asiduă din ultimele luni, mai întâi, pentru a realiza acest film, apoi, pentru a renova apartamentul? Mi-am amintit cum i-am ajutat pe muncitori să care molozul la camion. Mă cam îndoiesc că sentimentele mele sunt sincere, dar asta nu m-a ținut mult, deoarece, la unsprezece, m-a sunat Despina. Am fost, firește, foarte fericit să-i aud vocea.

- Ești supărat pe mine pentru aseară? m-a întrebat. Nu m-am culcat târziu, am băut doar un pahar.

Era cât pe ce să-i mărturisesc dragostea. Dar amintirea mâinii sale stând deasupra schimbătorului de viteză m-a oprit.

- Nu, nu am nimic împotriva ta, doar că sunt cam obosit.

- Recunoaște că ai făcut totul ca să mă enervezi în timpul petrecerii.

Da, o bună parte a serii vorbisem cu o actriță.

- Să lăsăm subiectul, am zis.

Mi-a promis că trece pe la mine la nouă seara.

Am mers până la biroul lui Costas în foarte scurt timp. Am cumpărat pe drum o pâine cu susan, am terminat-o în lift.

- Am impresia că ți-ai cam bătut joc de mine, i-am zis, pe un ton mai degrabă glumeț.

Studia intrările înregistrate în ajun de la sălile pe care le conduce.

- Puștiul este salvarea noastră, făcu.

Singurul film cu priză la public este o producție americană care prezintă peripețiile unui copil. Prin ușa întredeschisă, mă uitam la secretara lui, o blondă frumoasă. Am auzit cealaltă ușă deschizându-se în spatele meu.

- Când va fi programat *Monstrul din lac*?

Era un bărbat între două vârste, scund, chel, cu o cămașă în carouri.

- Cât timp merge bine puștiul, îl păstrăm, a decretat Costas.

Am aruncat o privire pe foaia de hârtie la care se uita și el: două filme americane nu aveau decât șaizeci și cinci, respectiv, o sută una intrări.

- De ce menții aceste filme?

- Ni le-au impus americanii. Odată cu producțiile mari, ne bagă pe gât și prostiile lor.

Mi-a promis că va plăti apariția fotografiilor în ziare. Când am plecat, am trecut pe la secretară.

- Vii să-mi vezi filmul?

- Sigur că da! a spus.

M-am gândit s-o invit la prânz, dar nu eram prea sigur că-mi va face plăcere. Pe biroul ei erau mai multe afișe, dar nu și cel al filmului meu. Nu am mai pierdut timpul cu ea. Nu aveam ce să-i spun.

Am sunat-o pe Despina de la un telefon public. Mi-a răspuns robotul.

- Cred că m-am îndrăgostit de tine, i-am spus.

Secretara de la laborator m-a anunțat că va fi gata în zece minute copia. Am fost satisfăcut să-mi văd afișul filmului în sala de așteptare. Contabila șefă a venit imediat, voia să știe dacă aveam destui bani pentru a face plata cecului pe care i-l semnasem până la sfârșitul lunii.

- L-am dat unuia dintre furnizori. Nu putem plăti în locul tău, pricepi?

Mă fixa din priviri, încercând să-și dea seama dacă înțelegeam gravitatea situației. Nu știam că cecurile puteau trece de la unul la altul.

- Văd eu ce fac … Sper că filmul va avea succes.

- Nu-ți fă prea multe iluzii, mi-as răspuns.

”Sigur problemele cu banii m-au epuizat, minciunile pe care am fost forțat să le spun, umilința la care am fost supus.”

- De ce ai făcut filmul ăsta?

Nu am știut ce să-i spun. A plecat, lăsându-mă cu întrebarea ei. De fapt, de ce? De ce mi-am băgat în cap că trebuia cu orice preț să fac filme? Afișul reprezintă un pepene storcoșit. Poți crede că a trecut o mașină peste el, fiindcă este pe o stradă. ”Dacă nu erau atâtea dificultăți, aș mai fi văzut-o pe Despina atât de des? M-aș fi îndrăgostit de ea, dacă nu m-aș fi angajat în această aventură?” Cunoștea foarte bine lumea mică a cinematografiei grecești, tatăl ei era producător, acum muncește într-o companie de asigurări. Găsește întotdeauna cuvintele pe care am nevoie să le aud.

Mi s-a dat copia cu puțin înainte de ora patru, în patru cutii cilindrice cu puțin mai mari decât roțile de bicicletă și foarte grele.

- Cum o să mă car cu toate astea? am întrebat-o pe secretară.

Trebuia să duc copia la Metropol, un cinematograf din cartierul vecin.

- Nu vei găsi taxi la ora asta, a spus contabila. Să văd dacă este liber mutul.

Am noroc, era. A venit imediat, împingând un căruț pe două roți. Purta o vestă imensă, care îi ajungea până la genunchi. Se uita în gol. Dădea impresia că nu se uita la nimic.

- Mergem la Metropol? i-am spus.

- Nu te obosi să vorbești cu el, este și surd, a făcut contabila.

I-a scris numele sălii pe hârtie. Am pus bobinele în căruț și ne-am așternut drumului.

Mutul împingea căruțul pe stradă, în mijlocul mașinilor. Nici măcar o dată nu s-a urcat pe trotuar. Se considera mai degrabă șofer decât pieton. Praful și gazele de eșapament făceau aerul de nerespirat. Mergeam sub un soare de plumb, care se reflecta în cutiile de film și ne orbea. Mă gândeam

că expediția noastră ar fi putut fi mai lesne înfățișată într-un film decât într-o carte.

Ne-am întâlnit cu vânzătorul de pâine cu susan, l-am întrebat pe mut, prin gesturi, dacă voia una. Am făcut ”nu”, din cap. Mi-a arătat gura: nu avea dinți. A profitat de pauză ca să-și aprindă o țigară. Fuma Marlboro lights.

”Nu voi înțelege de ce am făcut acest film decât peste câțiva ani, într-o vară, pe malul mării, lângă un pahar de limonadă.” În taxiul care mă ducea la spital, mi-am amintit de plăcerea cu care am filmat anumite scene. Le spuneam ziariștilor că cinematografia nu mă interesa decât în măsura în care îmi dădea posibilitatea să redau situațiile comice care ar fi fost prea îndelung descrise în scris. Dar era, oare, comedie, ceea ce făcusem?

- Ai mâncat? m-a întrebat mama, deschizând alene ochii.

Am sărutat-o pe frunte, apoi m-am uitat la trifoiul din paharul de plastic de pe pervazul ferestrei. Într-un week-end am fost cu Despina la Tinos, o insulă pe care au părinții mei casă. Grădina era plină de trifoi. Despina a avut ideea de a-i aduce un fir mamei. L-a smuls cu rădăcină și l-a pus în paharul de plastic, cu puțin pământ.

Mama stătea cu spatele la fereastră.

- Mai este verde? m-a întrebat.

Îi este foarte greu să se miște, nu mai poate merge singură. Se simte mai bine, dar nu vrea să recunoască, spune că nu va mai merge ca înainte, că nu va mai ieși din spital. A fost internată în urma unei congestii cerebrale, acum câte luni? Am cunoscut-o pe Despina după ce am internat-o pe mama.

Tata stă cu ea dimineața. Pleacă după prânz și se întoarce seara.

- Ți-e sete?

- Nu, spune, fără să deschidă ochii.

”Poate că ne-a părăsit deja… Mai vorbește cu noi doar atât cât să nu ne dăm seama care este adevărul.” La cinci după-amiază, am ajutat-o să se ridice și să-și pună un halat. Era complet goală de la brâu în jos. Am așezat-o în fotoliu.

- Ce mai face Despina?

A mișcat-o foarte tare faptul că Despina i-a adus trifoiul, chiar a zâmbit, lucru care nu i se mai întâmplase de mult timp. ”Îi datorez Despinei ultimul surâs al mamei mele.”, m-am gândit. M-a întrebat dacă mă iubea. ”Poate că da.” Deși de mai multe ori o surprinsesem uitându-se la alți bărbați. ”Nu aș fi așa de gelos, dacă nu aș fi îndrăgostit.”

Am așezat-o pe mama în pat după o oră. Tocmai venise și tata. Am stropit trifoiul cu apă minerală. Le-am salutat pe asistente. Într-o noapte, m-am gândit la una dintre ele, în timp ce făceam dragoste cu Despina.

Întors acasă, am aprins ibricul și am scos calul de jucărie pe terasă. Am început să-l ard cu lampa de sudură. Eram fericit văzând cum cad resturile de vopsea și rugina. Auzeam rostogolindu-se din când în când obiectele din burta lui. ”Sunt de lemn”, m-am gândit. Am lucrat la el până la ora opt. Am băut un whisky - cumpărasem de curând o sticlă de Bell´s - și mi-am pregătit baia.

Telefonul nu a sunat deloc. Am luat cu mine aparatul în baie, l-am pus pe marginea chiuvetei. M-am băgat în apă. Am încercat să închid ochii, dar nu mă puteam relaxa. Mă temeam că Despina avea să mă sune și să mă anunțe că va întârzia sau că nu va veni. Pe când îmi făceam astfel de gânduri, a sunat telefonul. Am răspuns în silă. Greșeală. M-am simțit ușurat. Am putut să închid ochii. ” Nu știu dacă mama se va face bine… Nu știu de ce am făcut acel film … Nu știu dacă sunt chiar în acest apartament … Nu știu dacă sunt îndrăgostit.”

Mi s-a părut că am stat prea mult în apă, dar, când m-am îmbrăcat, nu era decât opt și jumătate. Mi-am mai pus un whisky. Am remarcat praful de pe birou. ”Zilele astea trebuie să-l șterg… Și să mă apuc din nou de scris.”

Pândeam și cel mai mic zgomot de pe palier. Am dat whisky-ul peste cap. Aș mai fi vrut unul, dar am preferat să beau un pahar mare de apă. Când l-am băut, am auzit pașii Despinei. Emoția care m-a cuprins a fost atât de violentă, încât toate îndoielile mele au dispărut. Am alergat la ușă. Când o deschideam, am avut ideea, de care eram sigur că era adevărată, că în pântecele calului erau creioane colorate.

Cel mai frumos gol pe care l-am văzut în viața mea a fost marcat de Michel Platini, din lovitură liberă, într-un meci contra Olandei. Sunt aproape sigur că era echipa Olandei: pe banda video a mai rămas ceva din culoarea portocalie, cea a echipamentului olandez. Și nu a fost doar un șut frumos, mi se pare că așa s-au calificat francezii la campionatul mondial de fotbal, care avea loc în anul acela în Mexic sau în Argentina. Sau, poate, în Italia. Nu contează. Dar nu aș exagera dacă aș spune că acest gol istoric mi-a schimbat viața.

Am văzut meciul la televizor. Nu mi-a părut rău nicio clipă că nu am mai găsit bilet în Parc des Princes, pentru că unele goluri se văd mai bine în reluare, la televizor. Am avut fericita idee de a înregistra meciul, ca și cum aș fi presimțit că se va petrece ceva ieșit din comun. Mă uitam singur la meci, nici soției, nici fetelor nu le place fotbalul. Oare Michel a marcat în prima repriză? Cred, mai degrabă, că într-a doua, aș zice, chiar în ultimul sfert de oră, pentru că atmosfera era foarte încărcată, pe teren și în tribune, așa cum se întâmplă de obicei către finalul meciului.

Michel și-a luat avânt. Olandezii, lipiți unul de altul, parcă terorizați, formau un zid la câțiva metri înaintea lui, acoperind total poarta. La prima vedere, imposibil de marcat gol. Michel a lovit ușor mingea, dintr-o parte, parcă înfășurând-o cu interiorul labei piciorului. I-a imprimat o mișcare de rotație, ca unui titirez. Nu a trimis-o spre poartă, ci spre marginea zidului. Chiar după ce a trecut de umărul ultimului fundaș olandez, mingea a început să-și schimbe singură traiectoria, a descris o elipsă fantastică. A ajuns în plasa Olandei, ștergând stâlpul din dreapta al porții. Am scos un asemenea strigăt, încât nevastă-mea și fetele au venit în fugă.

- Uitați-vă! le-am spus. Uitați-vă.

Tocmai arătau golul în reluare. L-au dat de cinci ori la rând, genialul gol din lovitură liberă. Ele, idioate, nu au vrut să se uite, ci au plecat imediat, spunându-mi să nu mai fac atâta zgomot.

Comentatorii de la televizor erau în delir. Spectatorii de pe stadion erau în delir. Și jucătorii francezi la fel, se rostogoleau pe jos, alergau în toate părțile. Cât despre olandezi, înțepeniseră.

Cu cât studiez mai mult neverosimila traiectorie a mingii, cu atât o găsesc sublimă. Îmi aducea aminte de corpul celor mai frumoase femei la cere visasem, la traiectoria planetelor pe care le studiasem odinioară la școală, la tablă. Lovitura liberă a lui Platini îmi aducea aminte de adolescență. Ea singură și justifica toate orele pe care le petrecusem în viața mea uitându-mă la fotbal la televizor. Fără să știu, așteptasem mereu să văd acel gol. Îmi deschidea porțile unui univers în care chiar și geometria era seducătoare.

Am vorbit despre golul lui Michel a doua zi și în săptămânile următoare la birou. Mulți dintre colegii mei erau entuziasmați, dar nu cred că-l mai apreciase cineva ca mine. Vorbeam despre el mai bine ca oricine. Îl evocam cu fervoarea unui mistic care-și povestește ultima viziune. Au început să-mi închidă ușa în nas.

N-am făcut o dramă din asta. Oricum, nu mă simțeam bine decât la mine acasă, când îmi puneam din nou caseta. O vedeam de zece, douăzeci de ori pe zi. Nevastă-mea și fetele s-au săturat. Au plecat. Asta îmi convenea, pentru că nu mai puteam vorbi cu ele. Puteam, de acum, să mă uit liniștit la casetă.

Au trecut anii. Acum câteva luni, a trebuit să vând televizorul și video-ul - de fapt, am vândut tot, mai puțin caseta, desigur, la care mă tot uit la un prieten acasă. Mă duc la el în fiecare zi, la cină. Îmi tot spun că, la un moment dat, se va sătura de mine. Dar ce mă îngrijorează cel mai tare este că, acea casetă, tot derulată, s-a cam șters. Nu-i mai recunosc nici pe Michel,

nici pe ceilalți jucători. Nu văd decât pete, de diverse culori, care merg mai repede sau mai încet. Nici nu mai văd mingea. Lovitura liberă s-a pierdut într-o ceață multicoloră. Uneori am impresia că nu era decât o iluzie, că Platini nu a marcat nicicând acel gol.

Mi s-a cerut să dau definiția unui cuvânt, fără să mi se spună acel cuvânt. Nu am ezitat nicio clipă. Cu cât o problemă este mai grea, cu atât mă bucur mai mult. Dacă mi s-ar fi dat un cuvânt, m-aș simțit prins la înghesuială, într-o capcană. Acum, când parcurg vocabularul, mă simt liber, ca purtat de un montgolfier.

Dar este montgolfier sau montgolfieră? Din punctul meu de vedere, nu are nicio importanță. Se întâmplă destul de des ca unele cuvinte să aibă un gen într-o limbă și alt gen în alta.

O perioadă mai mult sau mai puțin lungă de formare i-a precedat apariția, ceea ce dovedește că aveam cu adevărat nevoie de acel cuvânt, numai dacă nu considerăm că, dacă ne-am lipsit atât de mult timp de serviciile sale, aceasta dovedește exact contrariul. De fapt, este un cuvânt ca toate cuvintele, cu bune și cu rele, în stare să păstreze o idee sau să trădeze o semnificație.

Montgolfierul urcă din ce în ce mai sus. Capacitatea mea de a vorbi despre nimic mă amețește uneori.

Se va învechi, din moment ce cuvinte solid ancorate în realitate ca ”veșnicie” nu mai sunt la modă și dau azi impresia că și-au trăit traiul. Cuvântul va renunța la viața activă și nu va mai fi vizitat decât de către vreun bătrân profesor pensionar.

Montgolfierul continuă să urce. Doar acum o clipă, mai vedeam în jurul meu zburând păsări care semănau cu accentul circumflex. Acum nu mai văd nimic, în afară de masa întunecată a vocabularului, sub mine, și în depărtare, marea care scânteiază. Mi se pare că disting, pe malul celălalt, cuvinte din greacă. Cred că sunt niște denumiri de insule.

Cuprins

Tata……………………………………………………………………………………………3

Fata din Ianina ……………………………………………………………………………13

Calul de jucărie …………………………………………………………………………23

Lovitura liberă a lui Platini …………………………………………………………32

Montgolfierul ……………………………………………………………………………35